Eŕoma-Baŕikano'tik.

Aita Santua'k, oi dituan ikertzaĺe ugarien artean, Garizuma'ren asieran Eŕoma'ko txaunburuak artu ditu. Urtero Eŕoma'ko txaunburuak eta Garizuma'ko izlariak ikertzen dabenean itzaldi eder bat egiten dautse, bere onespena emonaz. Marchetti-Salvaggiani kardenalak aurkeztu eutsozanean itzaldi eder bat egin eutsen. Bere laguntzaĺe lez agurtu ondoren, begien auŕean ikusteaz artzen eban poza eta euren arazoaren gurentasunak azaldu ebazan. Paŕoki bizitzaren goralben andiak egin eta Eŕoma'ko urian gogo-arazoetan lan izugaŕiak eginbeaŕa dagola esan eban, egunerik egunera aŕigaŕiro aziaz beaŕizanak be ugarituaz doazalako.

Eurak kistaŕen zuzendari izanez gañera, abadegeyen aita ta zuzendari ziralako, Bere azkenengo Idazkian azaldu ebanez, abade gasteak ondo eraltzeko ardura andi bategaz lan egiteko agindu eutsien. Euren gogoaren deuntasunaz b a t e a n menpekoetan deuntasuna zabaltzeko gurari bizia agertu ondoren, zorionak eta eskeŕak emon eta eurekan uste osoa eukala esanaz, biotzez onetsi zituan.

Izpaŕingi onen Erakusketako lanak ikertzen.

Otsala-23'n Aita Santuak Erakusketa ospetsu onetarako egiten dituen lanak ikertu zituan. Auŕeko egunean, Lendakariak ikertu eban eta esan eutson uŕengo egunean lanak ikusten yoango zala, «egingo eban eguraldiagaz». Eta izugaŕizko eguraldi txaŕa egin aŕen, izentautako orduan, eguerdiko amabietan, bere ingurukoakaz yoan zan. Orduterdi lanak ikusten igaro zituan eta oso atsegin izan yakozala adirazo eutsen, eta lanok eta langiĺeak onetsiaz, bere Yauregira, bilbeĺez baratzetatik ostera bat eginda, biurtu zan.

Lenengo Mesa urpean.

Bein baño saŕiegotan mendi erpiñetan Mesa Deuna esan da. Egazkiñean be oin urte bi Mesa esan zan Urpean esatea bear zan eta alantxe gertatu da lenengo aldiz edestian. Urpeko itxasontzi (submarino) aundi baten, Bernardi agurgaŕiak lenengo aldiz esan dan Mesa esateko zoriona izan dau. Urpeko guda-itxasontzi au 30 metro urpean sartu ondoren, lerkiak yaurtiteko gelan, eta antxe itxastari gustiak entzun eben yaupa emon eban. Amaitu ebanean, itzaldi bat egin eban iŕatizkiñez alde gustietara zabaldu ebena.

«Mar Grande Taranto»'n italitar itxasontzian esan zan urpean, lenengo aldiz esan dan yaupa gomutagaŕia. ¡Benetan esan geinke itxaso, mendi eta aizetan aintza emon yakola lurbira ta izadi gustiaren Yabeari!

Hlond kardenala «lanbakoen» aldez.

Polonia'ko Gotzain-buru eta kardenal Hlond agurgaŕiak, «Lanbakoei laguntzeko astea» gaitzat artuta, iŕatizkin edo «radioz» itzaldi edeŕak egin ditu. «Lanbakoak gizarte oben eta gizarte-lege guzuŕezkoen eŕuz, beste batzuen eŕuz, zoritxarpean dagozanak gizatasunaren izenean, laguntza beaŕean aurkitzen dira eta lagundu egin bear yake, ez ukar edo limosma bat emoten yaken antzera, gizarte ta katoliko-anaitasunaren izenean baño. Onetarakoxe da gizarte aste au, lanbakoei laguntzeko. Eta gustiok onetarako al doguna egitea—esan dau—, geure deduak, ondiño geyago polonitar eta katolikotar kontzientziak, eskatzen dabena da».

Izan be lotsagaŕia da, lanbakoen aldez ain alegin gitxi egitea, eta gero geure anaitzat eukitea. Ez gaitezan aztu, anaitasunak itzezkoak ez dabela izan bear egitezkoak baño.

Genova'n zine onaren aldezko batzaŕak.

Iru egunean batzar edeŕak egin dira zine onaren aldez. Abade, irakasle eta gizon yakintsuak gizoste ugariegaz, bertako kardenala buru ebela, yosulaunen ikastetxe edeŕeko aretoan bildu ziran. Lenengo egunean, zineak gizartean dauken gaŕantziatzaz, Luzzati irakasleak itz egin eban. Bigaŕen egunean goterkiko ziñe-batzordeko artezkari Crovari yaupariak eta Granella irakasleak.

Eta irugaŕenean, Mario Milani, lege-gizon ospetsu ta batzar au eraltzeko gogoz lan egin dabenak, zinearen edestia egin ondoren, itaun oneri erantzun eutson: Zer dala-ta gaur egunean ainbeste zine badaezpadako ta galgaŕiak iragarten dira? Eŕua norena da? Zine egiĺearena, erantzuten da. Baña oneri itanduten ba'dautsogu, ikusleena dala esango dau, zine onetarako zaletasunik ez dabela agertzen, au gauza ikaragaŕia izan aŕen. Baña eŕieri itandu ezkero, ostera, ertzetara yoten daben zinerik ez yakola atsegin erantzungo dau, lau eta bizitzako goraberetan oñaŕia dabenak baño. Eta gero zine onaren aldez zer egin dan azaldu ondoren, aldi gitxi baŕu zine-mintz onak egiteko etxe argitaldari bat eralduko dan itxaropen osoa agertu eban.

Batzar oneitan egunoro zine onen bat emoten zan eta azkenengo egunean «Golgota» zine «sonoro»a emon eben, orain arte gai onetzaz egin diran gustien gañetik osoro agertzen dana.

Parantze'ko inkenieru katolikoak.

Pantzetar inkenieru katolikoak urteroko batzaŕa ospatu dabe. Batzar-lanak oi daben Mesa entzunda asi zituezan. Liouville lendakariak gustiei agur egin ondoren, Pairault yaunak bazkunaren gora-beren baŕi emon eban. Batzar onetarako izena emon dabenak 800 inkenieru izan dira, eta bazkun onek gaur ia 9.000 bazkide ditu 53 taldetan bananduta. Bazkun begiko onen lanak lenen katolikotar gizarte-irakatsiak zabaltzea da, bazkideen katoliko-gogoa eraldu ta osotu ondoren, asmo txalogaŕi ori auŕera eroaten alegindu daitezan. Eta egiz lan edeŕa egiten dabe.

Oŕez gañera, inkenieruei dagokiezan legeak obetuten alegintzen dira, euren arazo gaŕantzitsuan irabazpide geyago izan dayen. Iĺeroko aldizkingi bat argitaltzen dabe euren asmoak auŕera eroateko. Ziñeste ta yakidiaren aldez egiten dituen lanak, de Braglie dukeak ederto azaldu zituan. Bazkun yaŕaigaŕi au ogetamargaŕen urtean sartu da.

Bada emen be onangoen beaŕizana!...

Faulhaber kardenalaren Gotzaintzako 25'n urtea.

Benetan ospetsu da kardenal agurgaŕi au. Hitler'en bidegabekerien aurka kemen eta adore bardingabeaz, Eleiza'ren eskubideak aldeztu ditu. Bere itzaldi ospetsuak izkuntza askotan argitaldu dira, eta eurak irakuŕiaz beste barik ikusi leike kardenal onen yakituri sakona, kemen bardin gabea eta Eleiza'ganako maitasun gartsua.

Alemania'ko katolikotaŕak, une estu onetan bear daben zuzendaria dauke. Ez da ba aŕitzekoa bere Gotzaintzako 25'n urtea andikiro ospatzea. Munich'en egin ziran eleizkizunetan, Babiera'ko Gotzain gustiak, yaupari talde aundiak, irakasle ta eleiztar ugariak izan ziran. Bamberga'ko Gongotzañak, Hauck agurgaŕiak itzaldia egin eban. *Germania* ta *Münchener Katolische Kirchenzeitung* izpaŕingiak, berarizko zenbakiak argitaldu ditue Gotzain agurgaŕi onen lanak goraltzeko. Spira Gotzain 1910-1917'n izan zan. Gasteriaren aldez lan andiak egin zituan. Munich eta Frisinga'ko Gongotzaintzan (1917-1935) 80 eleiza onetsi ditu.

Bizkaya

Mañari.

Gurendia.

Igandian Euzko Alderdi-Jeltzaliak, sekuleko gurendia lortu eban. Euzkotar zintzoen autarkijak dirala-ta, Bizkayan eta Gipuzkuan saspi diputau urten dira. «Jaungoikua eta Lagi-Zaŕa» elburutzat daukoen saspi gixon katoliku on eta abertzale zintzo-zintzuak. Oŕa or, gure poza...

Igandian, euzkotar geyenak euren autarkijak Jel'en aldez emonaz ederto baten portau ziran. Tamalez, baña, gustijok olan eziran portau. Eŕitxu onetan be «merijenda» bategaĺik euren botua emon ebenak bat eta bi baño geyago dira-ta... Olako jentiaz nora juango zara...? Gure zaŕak esaten eben lez, «Biturija'ra garitan ez beintzat...

Agurtu.

Emeko aberkidiak larunbatez eta igandez, atsegiñez agurtu genduzan Agiŕe'tar Joseba Andoni aldun goralgaŕija, «Lauaxeta» idazle argija ta Solano'tar Karla aberkide zintzua.

Ezkontzak.

Ortuoste'tar J u s t a aberkidia, «Ageŕe»ko mutiĺa, Barakaldo'ko neskatiĺa bategaz ezkontzen dala diñue.

Baŕa beste sei neska-mutil be, abadiak Abustuko Andra Mari-jayak iragaŕi orduko ezkonduko dirala be ba-diñue... Esanak egijak ba-dira, eztegu andijak ikusi biar doguz.

MAÑARIKO

Gaminitz.

Jayotza.

Gandias-auzuneko «Ibai-gane» basetxian bixi diran Argiaŕo'tar Jon eta bere emazteak euren sendija semetxu bategaz geĺuta ikusi dabe. Bai andrea ta semetxuba be, ondo aurkitzen dira. Oindiño ezta uguzkerea ixan, baña ezkara oker ibiĺiko umiaren ixena euzkelduna ixango dala ba-diñogu.

Zorionak, ba, senar-emazte bitzuoi, ta jayopaŕioi zubek lako zintzua izan dadiĺa dopatzuegu.

Udaletxe'ra.

Juan dan igandian eŕi geyenak lagunduta geure egizko ziñegotzijak baŕiro igon ziran. Geldokiĺik (estaziñotik) Udaletxia dagon zelaira biribilketaz etoŕi gintzaxan eta gero Utxupi'tar Koldobika gixon ospetsubak (ordutik endoria) eŕiari itza zuzendu eutsan. Danari eskeŕik asko emon-ondoren Erespatz ta txistularijai joteko agindu eutsan eta onetara gastiak egizko ziñegotzi edo kontzejalak Udaletxe'ra beŕetortia ospatu eben. ¿Zer esango ta egingo ete-dau «geure» Martintxuk? (1)

Aldaketa iŕuna.

Bost urte bete geure artian igaro ondoren, Markaida'tar Imanol jaupari ospetsu baxen donia. Begoña'ra juan biar-da, bere agindarijak alan agindu dautsoe-ta. Baña igazi dan igandeko saspiretako jaupean berak esan eban lez, bere gorputza Begoña'n egongo da, bai, oŕaĺiño, bere gogua (arimea) gaminiztaŕen artetik ezta aldenduko eta... gaminiztaŕen gogua beti beragan egongo da. Au da geuk diñoguna. Ondo ibiĺi.

Dabiltzanak.

Landa'tar Kepa itxas-gizon bulzkindarija, Ingeland'era juan biar da an itxas ontzija artzeko ta bere anaya Alexander be «Atxuri-Mendi» deritxonera juan da. Ondo ibiĺi.

LOLTARPI

(1) Entzun dogunez, gexorik dago gaxoa.

Gotzain agurgaŕi au, 1869'n sendi beartsu baten jayo zan. Lenengo yaupa 1892'n emon eban. Eŕoma, Cambridge ta Oxford en ikasketak osotuta, Würzburg eta Strasburg'en irakasle ospetsu izan zan. 1921'n kardenal autu eben.

Mixiñolari bikain baten eriotza.

Urtaŕiĺa-16'n Kotxintxina'n il da Sidot aba, luŕalde areitako mixiñolaririk zaŕena, 1854'n Paris'en jayo zan. 1917'n abadegintza artu ta 58 urtetan mixiño-lan bikañari eten barik ekin dautso, zabalkunderik edeŕena egiñaz. Benetan goragaŕi!

M'tar G.

Lekeitio.

Eguraldi.

Guztiz txaŕa dogu; aurten, negurik etzala izango uste ebenentzat irakatsi gogoŕa.

Itxasoa.

Aspaldian itsita egon ostean antxoba apurkea emoten asi yaku; baña ekaitz-aizeak noiz-beinka ondiño badirau. Atzo iluntzean ozta-ozta ekaŕi eben luŕunontzi ondaŕutaŕa, antxobatan ebiltzala alkar-jotean zulatua, eta gaur urpean dago emengo kayan.

Auteskundeak.

Igaro dira, baña eztakit noiz ikasiko dan kristiñau-legea beteten onelako auzietan: ixiĺen egon bear litzakezenak itzik geyen egiten dabe, ¡ta zelan gero!..

Garizuma.

Asi dira eleiz nagusian aŕatsaldetako igande-itzaldiak; lenengua gure eŕitar maite Legaŕa'tar Batista Aitak egin euskun, euskera eder eta goitiko arnasaz gantzuturiko itz beroakaz. Erdu ba, lekiĺar zintsuak, karmeldar agurgaŕiai Jaungoikoa'ren egia entzutera igandero.

Jaunartze-tokian parket baŕia ta orma-apaingaŕia polita ipiñi dabez. Laster ipiñiko ei-da Sorkunde Garbiaren irudi baŕia be.

Bide baŕia.

Iĺaren amaikan izango da Antzoriz'ko bidearen egintza nok-artuketa Bizkaiko Aldundi-jauregian. Urte birako lana izango ei-da.

Z.

Metxika (Eŕigoiti).

Metxika'ko jeltzaliak poz-pozik gara, geure lan aberkoyak biotz asko irabazi dabela ikusi dogulako. Metxika gustija geugaz dogu abertzaliak 212-213 ta Gaiĺan mutil eŕimiak ta Uniño'ko lagunak 81 82 Amabosta oneitan be abertzaliok geitu egin gara, ta ostera bestiok berantz egin dauskube.

Nik uste neban amabost oneitan be oŕeik emon eutsoen betekadiagaz ¡ta gañera txindixe! gentiak «probak» egin biar dabela. ¡Eurak be, oŕetan egon dozak ba! Baña antza dagonez gatx-egin-bear ixan dautsek. Gaxook! ilunetara eziexube geyago oiñkadarik emon, ze olako egualdi txaŕetan iĺunetan ez eze argiz be ibiĺitie naiko ta lar be bada-ta. Jauregi uŕe utzezkora zoiazalakoan praka baŕiĺen, trokaren bateko sasi-artian sartu ta zaŕik ez baŕirik barik lotu ordukoi oldoztu ondo. ¡Neuri be burue txapela eukiteko bakaŕik eztala esaten daust aitak!

Euzkel ixena.

Urlarte'tar Pelikene'ren emaztiak ixan daben alabatxuari Julene euzkel ixena ezaŕi dautsoe. Zorionak bitzuori.

Naskaldija.

Algorta'tik Gerekiz'tar Miren.

Olaŕa'tar Andoni itxas-ontzitik.

Bilbo'tik Zubizaŕeta'tar Rosa. Ondo etoŕiak.

LILITEGI

Barinaga.

Botaziño eguna igaro da.

Igazi dan astian iragaŕi genduan lez, gurenda edo «triunfua» geure-geuria ixan da. ¿Ixan ez ostera? ¡Bai orixe! ¡Gure nekazari maitien leyaltasun eta zintzotasuna, batez be etxeko andrena, ikustia baño ezeguan! Euretatik batzuk aitatu biaŕian gagoz. ¡Ara! «Ertzil» eta «Baskaran-Goiko» basetxeko andra zartxuak, larogeiñe urte dabenak. ¡Onek dira ixatekuak! Ordubeteko baso bidian etoŕita gero eta aurtengo neguban eguraldi txaŕagorik ibilteko ezta ixan. Tximist, trumoi ikaragaŕi, edur ta euri naste dala, txaka-txaka abertzaleai botua emotera; baña zelako goguagaz eta zintzotasunaz, ¡ezin leike neurtu! Ia ba, Agiŕe, Toŕe eta Jauregi, onek etxeko andra zartxuok agurtzera beran-berariz etoŕi biar zendukie, alan eta gusti be ezta pagetan onek egin dabena. ¡Gora eta gora olako nekazarijen etxeko andrak!

Eguraldija.

Egur okaz busti ota otz dago. Mendijak zuri, biĺotsak oŕuez eta onetara bada aurtengo epaiĺean biĺots zapustua ugari ixango da mendiko txaboletan. Ia ba, ainbat ariñen eguraldija bigundu eta onera etoŕiko al da.

TXEPETX ORDE

Eloŕio.

Jayotzak.

Kapelaztegi'tar Joseba'k eta Arbulu'tar Jazinta'k seme bat ixan dabe. Aurtxubari, Alejandro ixen polita ezaŕi eutsen.

—Urizar'tar Pantzeska'k eta Zuñaga'tar Leandra'k beste ume bategaz euren sendia geiĺuta ikusi dabe. Ugutzakeran Luis Maria ixena ipiñi eutsoen.

—Euren sendijen lenengo alabatxuba ixan dabe baŕa be, Sagastizabal'dar Bizente'k eta Landaburu'tar Jone'k. Margarita Dolores ixenagaz ugutzau eben.

Zorijonak gustiei, baña euzkel ixenakaz ez astu.

Auteskundiak.

Igaro dan igandian bigaŕenez auteskundiak ospatu ziran. Il onen 21'gnko. idazkijan auŕesten neban lez abertzaliak irabazi eben. 60 autarkijen aldia atara eutsen «kontraŕeboluzionarijubai».